

KATHERINE MANSFIELD

DIARIS

Traducció de Marta Pera Cucurell

L'AVENÇ

DIARIS

Katherine Mansfield

DIARIS

Traducció de Marta Pera Cucurell

L'AVENÇ
Barcelona
2018

La traducció d'aquest llibre ha comptat amb el suport de

Generalitat de Catalunya
**Departament
de Cultura**

La traductora ha rebut un ajut d'Übersetzerhaus Looren.

Barcelona, març de 2018

Títol original: *Journal*, 1927

© de la traducció, Marta Pera Cucurell

© d'aquesta edició, L'Avenç, S.L., 2018

Passeig de Sant Joan, 26, 2n 1a

08010 Barcelona

Telèfon: 93 245 79 21 Fax: 93 265 44 16

www.lavenc.cat

www.elsllibresdelavenc.cat

www.llegirencatala.cat

Es reserven tots els drets.

Cap part d'aquesta publicació no pot ser
reproduïda, emmagatzemada o transmesa
per cap mitjà sense permís de l'editor.

L'Avenç forma part de l'Associació d'Editorials Independents Llegir en Català.

Disseny i composició: L'Avenç

Il·lustració de la coberta: *Retrat de Katherine Mansfield*, per Anne Estelle Rice,
1918, Museum of New Zealand Te Papa Tongarewa.

BIC: FV

ISBN: 978-84-16853-18-2

Ref. AVEN099

Dipòsit legal: B. 4876-2018

Imprès a Estugraf

TAULA

Presentació	9
1910	19
1914	21
1915	35
1916	55
1917	75
1918	83
1919	109
1920	139
1921	171
1922	199
Una ment terriblement sensible, per Virginia Woolf ...	237
Nota de la traductora	241
Notes	243

PRESENTACIÓ

KATHERINE MANSFIELD (Katherine Middleton Murry, de soltera Kathleen Beauchamp) va néixer a Wellington, Nova Zelanda, el 14 d'octubre de 1888. Era la tercera de cinc germans. Els Beauchamp eren a Austràlia i Nova Zelanda des de feia tres generacions. Gran part de la primera infantesa la va passar en un poblet anomenat Karori, a pocs quilòmetres de Wellington; al poble només hi havia una escola, i va compartir els estudis —els que fossin— amb el noi de la llet i les filles de la bugadera (vegeu «La casa de nines»). Ha deixat constància que li van acceptar el primer conte quan tenia nou anys —recordo que explicava que l'havien publicat a la revista *The Lone Hand*— i que, a la mateixa edat, va guanyar el primer premi de redacció en anglès a l'escola del poble sobre el tema «Un viatge per mar».

Quan tenia tretze anys la van enviar a estudiar a Anglaterra, al Queen's College de Harley Street, Londres, i s'hi va quedar fins que va tenir divuit anys. Allà editava la revista del col·legi. Com altra gent jove de la seva generació, va descobrir el començament de la llibertat intel·lectual gràcies a l'admiraació per Oscar Wilde i pels «decadents» anglesos, però, en aquella època, els seus interessos principals van passar de la literatura a la música. Es va convertir en una apassionada del violoncel, i en una bona executant.

Va tornar a Nova Zelanda a contracor, i va passar els dos anys següents de la seva vida en rebel·lió quasi constant contra el que llavors considerava l'estretor i el provincianisme d'una ciutat colonial remota. Inevitablement, Londres li semblava el centre viu de tota la vida artística i intel·lectual. Una família de músics de Wellington, que coneixia íntimament i que havia sigut una mena d'oasi per a ella en aquell lloc que li semblava un desert intel·lectual, va abandonar Nova Zelanda per anar a Londres. Quan van marxar va caure en el desesper. Es va enrolar en una àrdua expedició amb tendes de campanya pels boscos de Nova Zelanda. Quan va tornar, va convèncer els seus pares perquè li permetessin tornar a Londres amb una petita assignació econòmica.

Al cap de no gaire temps va abandonar definitivament la música per la literatura. Enviava manuscrits als editors sense resultat i, en els seus esforços per guanyar-se la vida, va viure experiències diverses i exigents, fent papers secundaris en companyies d'òpera itinerants i altres feines per l'estil, fins que l'editor de *The New Age* va reconèixer la qualitat de la seva escriptura. Entre 1909 i 1911 va ser col·laboradora regular d'aquesta publicació. Una sèrie de relats que va escriure per a *The New Age*, basats en les seves experiències com a convalescent a Alemanya després d'una malaltia, es van recollir i publicar el 1911, amb el títol *En una pensió alemanya*. Aquest llibre es va guanyar un reconeixement immediat. En poc temps se'n van fer tres edicions, però les vendes es van interrompre desastrosament a causa de la fallida inesperada de l'editor. Per *En una pensió alemanya* l'autora havia de rebre una bestreta de quinze lliures esterlines en concepte de drets, però, naturalment, no en va cobrar ni cinc.

La vaig conèixer el desembre de 1911 a casa del novel·lista W.L. George, ara difunt. En aquella època jo estudiava a Oxford i editava amb en Michael Sadleir una revista literària juvenil, *Rythm*. Katherine Mansfield va començar a escriure re-

lats, regularment, per a la nostra revista. El seu primer conte, «La dona de la botiga», no va causar gaire sensació. *Rythm*, que als seus tres últims números es va dir *The Blue Review*, va durar aproximadament un any més, durant la major part del qual la Katherine i jo la vam editar junts. La majoria de contes amb què va col·laborar, de vegades dos al mes, s'han tornat a publicar a *Una mica infantil*.

Quan *The Blue Review* va desaparèixer, el juliol de 1913, Katherine Mansfield no tenia cap lloc on publicar. Tots els editors a qui va enviar el bonic relat «Una mica infantil, però ben natural», que va escriure a París el desembre de 1913, el van rebutjar. Cap dels seus contes no va trobar una llar que l'acollís fins a l'hivern de 1915, quan entre ella, D.H. Lawrence i jo vam compondre tres números d'una petita revista titulada *The Signature*, escrita íntegrament per nosaltres tres. *The Signature* va morir al cap de dos mesos, i Katherine Mansfield es tornava a trobar sense lloc on publicar, fins que al 1919 em vaig convertir en l'editor de *The Athenaeum*. Durant els quatre anys que anaven del 1915 al 1919 es van publicar tres contes seus en publicacions periòdiques angleses, tots tres el 1918. «Felicitat» a *The English Review*, i «Pel·lícules» i «Un home sense caràcter» a *Arts and Letters*. El 1917, però, la Hogarth Press havia publicat *Preludi* en forma de petit llibre blau, i el 1918 el meu germà i jo vam imprimir *Je ne parle pas français* per distribuir-lo en privat.

Preludi assenyala el començament de la fase final en el desenvolupament de Katherine Mansfield. La guerra li havia causat un profund impacte espiritual, com a molts altres escriptors de la seva generació amb menys talent que ella. Durant molt de temps, el caos en què es van sumir els seus pensaments, ideals i propòsits va continuar sense resoldre's. Després, de mica en mica, la seva ment va començar a recular, cap a la primera infantesa, com una vida que havia existit al marge de la civilització mecànica que havia produït la guerra, i no

contaminada per tot allò. El moment crucial va ser quan el seu estimat germà petit va arribar a Anglaterra, el 1915, per allistar-se a l'exèrcit com a oficial. La trobada amb el germà va significar, com qui diu, un nucli al voltant del qual el seu canvi d'actitud va poder cristal·litzar. Parlaven de quan eren petits durant hores, i Katherine Mansfield es va decidir a consagrar-se a recrear la vida tal com l'havia viscuda i sentida a Nova Zelanda. La mort del germà, al cap d'un mes, la va refermar en aquest propòsit, i poc temps després va abandonar Anglaterra per anar a Bandol, al sud de França, i va començar a treballar en un relat llarg sobre la seva infantesa que va titular *The Aloe* [*L'Àloe*], que es va publicar de manera diferent i abreujada amb el títol de *Preludi*.

Quan es va publicar en forma de llibre en paper blau, *Preludi* va passar del tot desapercebut. La majoria de diaris als quals el van enviar no en va publicar cap ressenya. Els dos que sí que ho van fer, no hi van trobar res d'especial. Però Katherine Mansfield va tenir el seu moment de triomf quan va saber que l'impressor local que havia confegit el llibre, havia exclamat en llegir el manuscrit: «Caram! Aquesta canalla sí que és *de debò!*» Era un tret seu, això de preferir les lloances de la gent senzilla, no literària, a les dels crítics i la gent culta; i aquest tret encara es va aguditzar més endavant, quan, després de la publicació de *Felicitat* va començar a rebre moltes cartes de gent corrent a qui agradaven els seus contes i, sobretot, la nena Kezia que hi sortia. Li semblava que tenia una responsabilitat amb aquesta gent. Els havia de dir la veritat, i res més que la veritat. Aquesta preocupació per la veritat, pel que deia i per si era digna de dir-ho, es va convertir en la passió que la va devorar durant els últims anys de vida. Es va allunyar de la literatura moderna: molt poca de la literatura contemporània li semblava que era «veritat». «Els escriptors no són *humils*», deia; li semblava que no estaven al servei del gran propòsit que la literatura havia de servir.

Mentrestant, *Preludi* era poca cosa més que un *succès d'estime*, si és que ho era. No va ser fins que es va publicar com al primer relat del recull *Felicitat*, que la seva qualitat única, exquisidament original, es va apreciar de debò.

Però el desembre de 1917, just quan havia acabat la revisió del manuscrit de *Preludi* per a la impremta, Katherine Mansfield va sofrir un atac greu de pleuresia. La pesantor i la depressió d'un Londres sense llum de sol, ara completament sota l'ombra de la guerra, van tenir un efecte profund sobre aquella dona que havia passat la infantesa en uns aires més benignes. Enyorava el sol; sabia que només havia de tornar al seu estimat Bandol del sud de França per tornar-se a trobar bé. Per això va abandonar Anglaterra a principis de gener de 1918. Però les condicions del viatge a França durant l'últim any de la guerra eren tan dures que les adversitats que va haver de patir durant el trajecte (que va haver d'emprendre sola) li van agreujar la malaltia, i va tenir un gran desengany quan va trobar Bandol completament canviat; també estava devastat per la guerra. Tan bon punt hi va ser, sola i malalta, va desitjar ferventment tornar a Anglaterra. La mala sort i la tragèdia li van torpedinar tots els esforços per tornar. Les autoritats la van fer esperar setmanes abans de concedir-li el permís; i el mateix dia que va arribar a París, feble i, a aquelles altures, greument malalta, van començar els llargs bombardeigs de París i es va suspendre tot el trànsit civil entre Anglaterra i França. Les dificultats d'aquell viatge per França li van transformar la pleuresia en tuberculosi.

Va anar a passar l'estiu de 1918 a Looe, Cornualla, i va tornar per passar l'hivern en una casa nova de Hampstead. La primavera de 1919 vaig començar a fer d'editor de *The Athenaeum* i ella va començar a escriure ressenyes de novel·les setmanals sota les inicials K.M., que van començar a fer-se famoses, i una mica més endavant va començar a escriure un relat mensual per a la revista. Llavors, per primera vegada, els edi-

tors van començar a demanar-li que fes un recull amb els contes, i a principis de 1920 es va publicar *Felicitat*, pel qual va cobrar una bestreta de quaranta lliures esterlines.

Abans que es publiqués va haver de tornar a abandonar Anglaterra a causa de la malaltia. Va passar l'hivern del 1919-1920 a Ospedaletti i a Menton, on es va assabentar de l'èxit del seu llibre. Va tornar a passar l'estiu a Hampstead, i al setembre va tornar a marxar cap a Menton. Des de Menton va anar, el maig del 1921, a Montana, Suïssa.

Durant la tardor del 1921 va acabar el recull de relats *La festa al jardí*, que es va publicar la primavera del 1922, quan ella era a París, on havia anat el febrer per a un tractament especial. La publicació de *La festa al jardí* la va consolidar, finalment, com l'escriptora de contes més notable de la seva generació a Anglaterra.

Però al 1922, escriure s'havia convertit per a ella en una lluita quasi impossible, no solament contra la malaltia, sinó també contra la convicció íntima que havia de fer alguna mena de treball de purificació interna per poder tirar endavant, per poder ser digna d'expressar la completa veritat que amb la seva imaginació percebia. «El canari», l'últim conte complet que va escriure, es va acabar el juliol del 1922. L'octubre següent va abandonar l'escriptura expressament, per un temps, i es va retirar a Fontainebleau, on va morir, de manera sobtada i inesperada, la nit del 9 de gener de 1923.

Se'm fa difícil fer una avaluació crítica de l'obra de Katherine Mansfield. Durant anys hi he estat directament implicat. Hi vaig creure, la vaig publicar, i durant un període breu fins i tot la vaig imprimir amb les meves pròpies mans. I ara i sempre m'és i em serà impossible distanciar-me'n. Només puc dir que la seva escriptura em sembla d'una finor i una puresa superiors a la dels seus contemporanis. És més espontània, més vívida, més delicada i més bella. Katherine Mansfield va reaccionar a la vida d'una manera més completa que qualsevol al-

tre escriptor que jo hagi conegut, i l'efecte d'aquesta reacció més completa el trobem en la seva obra.

Té més afinitats amb els poetes anglesos que amb els escriptors en prosa. No se la pot relacionar amb cap escriptor en prosa anglès.¹ La revolució que va fer en l'art del relat breu a Anglaterra va ser completament personal. Molts escriptors han provat de continuar la seva obra; cap no se n'ha sortit amb èxit. El seu secret va morir amb ella. I tots els crítics que han provat de definir la qualitat de la seva obra que la fa tan inimitable, han hagut de renunciar, desesperats, a la temptativa. És remarcable, però, que l'admiració més apassionada de la seva obra vingui sobretot dels escriptors de contes més distingits que tenim a Anglaterra: H.G. Wells, John Galsworthy, Walter de la Mare, H.M. Tomlison, Stacy Aumonier, Barry Pain, Ethel Colburn Mayne. Aquests professionals de l'art del relat breu, a l'uníson, l'aclamen com una escriptora *hors concours*, tot i que troben difícil, com tots els crítics, dir en què consisteix la seva superioritat. I potser convé destacar que els seus contes han tingut un èxit popular insòlit. Potser perquè el seu art era peculiarment instintiu, hi havia innumbrables persones senzilles que llegien i adoraven els contes de Katherine Mansfield; trobaven en els personatges una realitat viva que no abundava en la literatura que llegien. I és possible que les crítiques més senzilles de la seva obra siguin les més encertades; i que el judici més adequat de la seva escriptura sigui el de l'impressor que he citat: «Aquesta canalla sí que és *de debò!*»

De tota manera, a una persona que la coneixia íntimament i que (en cert sentit) va treballar amb ella durant la major part de la seva carrera com a escriptora, que li copiava, puntuava i criticava els contes mentre els escrivia, li és impossible silenciar un aspecte de la seva naturalesa que em fa l'efecte que va ser essencial per entendre una qualitat peculiar de la seva escriptura. Aquesta qualitat peculiar de la seva escriptura només la puc descriure com una mena de *puresa*. És com si el vidre a

través del qual mirava la vida fos diàfan. I aquesta qualitat de l'obra es correspon amb una qualitat de la seva vida. Katherine Mansfield era natural i espontània com ningú que jo hagi conegut. Semblava que s'adaptava a la vida com una flor s'adapta a la terra i al sol. Sofria intensament, fruïa intensament: però el seu sofriment i el seu goig no eren mai parcials, omplien la totalitat de la seva persona. Era absolutament generosa, absolutament valenta; quan es donava a la vida, a l'amor, a l'esperit de la veritat que servia, es donava d'una manera règia. Estimava la vida —amb tota la bellesa i tot el dolor; acceptava la vida completament, i tenia dret a acceptar-la, perquè havia sofert en la seva persona tot el dolor que la vida pot prodigar a una sola persona.

He escrit aquest breu esbós biogràfic per a la informació de moltes persones que m'han preguntat sobre els detalls de la vida de Katherine Mansfield. El publico aquí perquè serveixi de rerefons del *Diari* i dels dos volums de cartes que preparem. Pel que fa al *Diari*, calen unes quantes paraules de presentació.

En diferents moments de la seva vida Katherine Mansfield es va plantejar escriure «una mena de quadern de notes mínim» amb vista a publicar-lo (vegeu l'entrada del 22 de gener de 1916). En els seus manuscrits es poden trobar pistes de tres intents de portar aquest projecte a la pràctica, i una vegada va arribar al punt de demanar-me que parlés amb un editor per publicar-lo. Les notes d'aquest «quadern de notes» s'haurien reescrit a partir d'entrades del diari. En alguns casos, com ara el del maig del 1919, l'entrada original del diari i la nota estan de costat.

El material restant que compon el diari és de diferents menes —notes breus (i de vegades complexes) per a relats, fragments de diaris, cartes no enviades, comentaris i confessions escampats pels manuscrits. En aquests casos he afegit unes paraules necessàries d'explicació mínima.

Si no fos per una sola entrada, el diari comença el 1914. Els «abundants diaris queixosos» de què parla Katherine Mansfield (16 de febrer de 1916), els va destruir. Era implacable amb el seu passat, i no dubto que el que ha sobreviscut és, en general, allò que, per un motiu o un altre, ella volia que sobrevisqués.

JOHN MIDDLETON MURRY

[K.M. va destruir implacablement totes les referències a l'època que va de la seva tornada de Nova Zelanda a Anglaterra, el 1909, fins al 1914. El fragment que segueix és tot el que queda dels seus «abundants diaris queixosos» (vegeu l'entrada al diari del 14 de febrer de 1916). Correspon a 1910, a l'estada a Baviera que va motivar el seu primer llibre, *En una pensió alemanya*. Es pot trobar una altra al·lusió a la desgraciada època de Baviera a les entrades del desembre del 1920.]

Juny [1910] Per fi s'ha acabat, aquest dia avorrit, i el vespre comença a filtrar-se entre les branques del castanyer moll. Em devia refredar, durant la magnífica i exultant passejada d'ahir, perquè avui estic malalta. M'he posat a treballar, però no he pogut. Mira que portar dos parells de mitges i dos abrics i una ampolla d'aigua calenta pel juny i estar tremolant... Em sembla que és el dolor, que em provoca tremolor i mareig. Estar sola tot el dia en una casa on tots els sons em semblen estranys, i sentir un confusió terrible al cos que afecta la ment, que de cop projecta incidents detestables, personatges repulsius que, quan tot just me n'he desempallegat, tornen a mesura que el dolor es fa més intens... Ai! No tornaré a caminar descalça pel bosc. Si més no, fins que no m'hagi acostumat a aquest clima...

L'única cosa agradable que em puc imaginar és l'àvia posant-me al llit i portant-me un bol de llet calenta amb pa, i

quedant-se dreta, amb les mans plegades, el polze esquerre sobre el dret, dient amb la seva veu afectuosa: «Apa, noia, que bé que estàs, oi?» Això sí que seria un miracle de felicitat! I més tard despertar-me i trobar-me-la alçant la roba de llit per veure si tinc els peus freds, i embolicant-me'ls amb un jerseiet rosa més suau que la pell de gat... Ai...!

Diumenge al matí. Un altre diumenge... Avui torna a ploure —una pluja regular i persistent que sembla que se t'emporta d'un matí cap a l'altre. Quan vaig acabar d'escriure vaig baixar a sopar, vaig menjar una mica de sopa, i el metge vell que seia al meu costat, tot d'un plegat, em va dir: «Ves al llit *ara mateix*», i hi vaig anar com un xaiet i vaig beure una mica de llet calenta. Va ser un calvari, la nit. Quan em semblava que per fi ja era de matí, vaig descobrir que només eren tres quarts de dotze! Ara sé què és lluitar contra una droga. Tenia Veronal a la tauleta de nit. Oblit..., un son profund..., increïble! Però no en vaig prendre ni una pastilla. Ara m'he llevat i m'he vestit...

[El febrer de 1914, quan va escriure les següents entrades, K.M. i jo vivíem a París, al número 32 de la rue de Tournon. Ens era impossible guanyar prou diners, i jo vaig haver de tornar a Londres a buscar feina.]

«Un benestar tranquil, irresistible —gairebé de naturalesa mística, però sens dubte relacionat amb l'estat físic» [*Dorothy Wordsworth's Journal*].

Dorothy escriu:

William (P.G.) està molt bé,
 i greument alegre —ja el coneixeu—
 parla amb les malves i les corretjoles
 i ganduleja tot el dia d'estiu
 perquè s'ho pot permetre.
 (I tant, que pot!) Perquè,
 qui hi tindria un dret més diví?
 Es lleva i esmorza a les set en punt,
 enganxa fulles de falguera a l'àlbum,
 fins que a les onze li arriba la llet
 amb dos panets acabats de fer.
 I després camina pel sol
 fins a dos quarts de dues, que dinem.

«Déu i la cuinera són molt bons»,
diu William, assaborint el menjar.
(De vegades se'm neguen els ulls:
que bo que és, i que savi!)
Després s'asseu a llegir-me
fins a les quatre, que prenem el te.
Mare meva, és increïble
que William sospiri i s'entristeixi
per un simple conte infantil
com «La Mary va trepitjar un cargol»
o «El petit Ernie va perdre la galleda».
I després camina una bona mitja milla
per fer gana per al sopar,
un àpat abundós que fem de nit
com s'estila en aquests verals.
A les nou ja és al llit i adormit,
no pas roncant, però dorm com un soc.
Com un soc, dorm, i tant!

I així continua, *ad lib.* Quin home Pa!²

Llegiré Goethe. A part d'alguns poemes, no conec bé res seu. Llegiré *Poesia i veritat* immediatament.

«Quan ja s'ha fet tot, la vida humana està en el millor moment, però només és una criatura petita i rebeca amb qui s'ha de jugar, i consentir-la una mica, per fer-la callar fins que s'adormi, i ja no calgui estar per ella» (Temple).

Aquesta és la mena de tensió —no pel que diu i significa, sinó pel «joc rítmic»— que m'incita a escriure.

La criatura a coll

«¿Em voldràs tocar, amb la criatura a coll?» no és un simple acudit. Canvia el «voldràs» per «podràs» i és *tief, sehr tief!*

Ara mateix pensava... que amb prou feines goso afluixar les regnes als meus pensaments d'en Jack i al meu enyor d'en Jack. I he pensat: si tingués una criatura, ara hi jugaria i *m'hi perdria* i li faria petons i la faria riure. I faria servir el fill com el guardià contra el meu sentiment més profund.

Quan sentís: «No, no hi pensaré més; és intolerable i insuportable», gronxaria la criatura.

Això passa, em sembla, amb totes, totes, les dones. I explica el curiós aire de seguretat que tenen les mares joves: estan a recer de qualsevol estat emocional *extrem* gràcies al fill que porten a coll. I això també explica que algunes dones diguin «nens» als homes. Aquestes dones s'omplen dels seus homes, se n'atipen fins que arriben a un estat d'absoluta crueltat. Mireu el somriure sorneguer de les dones que diuen: «els homes només són nens!»

«Ni l'un ni l'altre no estaven prou enamorats per imaginar-se que 350 lliures a l'any serien prou per cobrir totes les comoditats de la vida» (*Elinor i Edward*, de Jane Austen). Vaja!, dic jo.

He anat a l'habitació d'en Jack i he mirat per la finestra. Era el vespre, amb poca llum, i el que es veia era molt tènue —l'Hora Estranya en què la gent sempre està una mica desenfocada. He vist un home que caminava amunt i avall del carrer —semblava una mosca pujant per una paret— i uns quants homes que arriaven un carretó pujada amunt —tot culs i peus. A la casa de davant, en una finestra de la planta baixa amb barrots gruixuts, hi havia asseguda una noia morena amb un xal gris, llegint un llibre. Portava els cabells dividits pel mig amb una clenxa, i tenia la cara petita i ovalada. Era encantadora, tan ben emmarcada per la finestra amb la resplendor blanca del llibre. He sentit una mena de capritx espanyol...

És com si Déu obrís la mà, t'hi deixés ballar una mica, i llavors la tanqués de cop —tan fort que ni tan sols poguessis plorar... El vent és horrorós, aquesta nit. Estic molt cansada —però no puc anar al llit. No puc ni *dormir* ni *menjar*. Massa cansada.

«Era el toc de l'art, el que sofria P., l'inexorable toc màgic que encara transforma malgrat nosaltres mateixos; que mai no dubta a provar i examinar els materials que ha de transmutar, i no falla mai a l'hora de transmutar-los.»

[Cap a finals de febrer del 1914 havíem tornat a Londres, amb poca cosa més que la roba que portàvem posada. Vam viure unes quantes setmanes en un pis moblat de Beaufort Mansions, Chelsea. Des de les finestres de darrere es veia un magatzem de fusta i un cementiri.]

Un somni

6 de març. Katie i la seva germana anaven per un camí que en un extrem estava limitat per una muntanya alta i per l'altre per un barranc fondo. El barranc era tan fondo que els penya-segats de la base resplendien com puntes de dents, esmolades i diminutes. La germana estava molt espantada i se li aferrava al braç, tremolosa, plorant. I Katie va dissimular el pànic i va dir: «No passa res. No passa res de res.» Portava un maniguet de pell negra que li tapava una mà.

Tot d'un plegat van veure arribar cap a elles un carro com el que hi havia al llibre de llatí, tirat per sis cavalls rabassuts i conduït per un auriga amb un casquet cenyit. S'acostaven a un galop furiós, però l'auriga estava tranquil; un somriure cal·mós, malèfic, li tenyia els llavis.

«Oh, Katie! Oh, Katie! Tinc por», sanglotava la germana.
«No passa res. No passa res de res», la renyava la Katie.

Però quan observava el carro, va passar una cosa estranya. Tot i que els cavalls mantenien el galop vertiginós, no anaven

cap a ella i la seva germana, *sinó que galopaven enrere*, mentre l'auriga somreia aparentment amb profunda satisfacció. La Katie va posar el maniguet negre davant de la cara de la seva germana. «Ja no hi són. Ja han marxat.» Però ara el terrabastall eixordador arribava de darrere seu com tot un exèrcit de genets amb l'estrèpit de les armadures. El soroll se sentia cada vegada més fort i més a prop. «Oh, Katie! Oh, Katie!», gemegava la germana, i la Katie va serrar els llavis, prement-li el braç a la nena. Gairebé tenien el soroll a sobre —d'aquí un moment— *ara*.

I no va passar res més que un cavall negre, alt com una casa, amb un genet fosc i serè amb un barret ample que va lliscar pel costat de les germanes com un vaixell per l'aigua fosca, i va continuar lliscant solemnement muntanya avall. La visió va ser tan terrorífica que la Katie va saber que somiava. «M'he de despertar de seguida.» I va fer esforços per tancar els ulls i espolsar-se l'escena, però no se'n volia anar. Va provar de cridar i se sentia els llavis oberts, però no li sortia cap so. Va cridar i xisclar calladament fins que va palpar el llit i va alçar el cap a la foscor ardent de l'habitació.

El panorama que veig per la finestra aquest matí és terriblement estimulants. Bufa un vent fort i els vidres estan esquitxats de pluja. Al magatzem de construcció del costat del cementiri hi ha grans bassals d'aigua i surt fum de...

19 de març. He somiat amb Nova Zelanda. Deliciós.

20 de març. He tornat a somiar amb Nova Zelanda: un dels somnis dolorosos en què sóc allà i estic confosa pel que fa al meu bitllet de tornada.

21 de març. He viatjat amb dues dones morenes. Una portava un cistell de morró al braç; l'altra, un cistell de narcisos. Totes dues portaven una criatura a sobre, lligada, d'alguna manera,

amb un mocador estripat. Dones netes i senzilles, amb els cabells pentinats i trenats. Parlaven llançant-se les paraules d'un extrem a l'altre de l'autobús. Una de les dones s'ha tret un tros de pa d'una butxaca botida i l'ha donat a la criatura; l'altra s'ha obert el cosset i s'ha posat la criatura al pit. Estaven assegudes, gronxant els genolls, clavant mirades ràpides a la gent de l'autobús. Se les veia enfeinades, indiferents.

22 de març. He anat a l'Albert Hall amb la Beatrice Campbell. Un concert fluix, avorrit. Però durant tota l'estona pensava que m'agrada més estar amb gent amant de la música que amb qualsevol altre tipus de gent, i que són la meva gent, de debò. Un violinista (molt lluny) ha abaixat el cap i els cabells li creixien com els d'en Garnet: segurament això m'ho ha fet pensar. Hauria de ser capaç d'escriure sobre aquesta gent d'una manera fascinant.

23 de març. Quan m'he d'espavilar sola sempre sóc, amb més o menys intensitat, desgraciada. Si no fos per en Jack, viuria del tot sola. Plou; estic refredada i s'ha apagat el foc. A fora els pardals piulen com pollets. Déu meu!, quina escena tan diferent em recorda aquest so! El sol calent, i les minúscules boletes grogues, tan delicades, trepitjant els brins d'herba, i en Sheehan donant-me el pollet més petit embolicat amb un drap perquè el portés vora el foc de la cuina. [Sheehan era l'original de Pat a *Preludi*]

24 de març. Aniversari de la mare. A les dues m'he despertat, m'he llevat i m'he assegut a l'ampit de la finestra pensant en ella. M'agradaria tornar-la a veure, i les petites arrugues que té entre les celles, i sentir-li la veu. Però no crec que ho faci. El meu record d'ella és tan complet que em sembla que no el desatorbaré. [No ho va fer; Katherine Mansfield no va tornar a veure la seva mare.]

Els P. van sopar amb nosaltres, ahir al vespre. Quin avorri-
ment. Són respectables i afectuosos, però la senyora P. és un
plom, i en P. em fa sentir vella. Només li agrado per com jo era
abans, i troba que la jo «normal» és anormalment callada i
una mica ensopida. No els vull tornar a veure. Gràcies a Déu
que avui fa una mica de sol!

Aquesta nit el riu corria amb poca aigua i les parets baixes,
les torres i les xemeneies de l'altra riba es veien negres sobre el
fons de la nit. No em puc treure del cap *París* ni els *diners*.
Tota *la meva* primavera està feta de postes de sol.

25 de març. Avui la Lesley Moore i jo hem fet un bon tros jun-
tes. Sèiem en un autobús enraonant i, de tant en tant, quan jo
alçava els ulls, continuava veient les places, amb les fulles com
papallones a punt de volar. Ens hem trobat a prop dels llocs
que freqüentàvem —Queen Anne Street—, i ens hem endinsat
en algun dels carrerons i drecceres que tan bé coneixem —ca-
minant de costat, parlant. «Deixa'm lligar-te el mocador», i
m'aturo; me'l lliga, i tornem a caminar. A la botiga persa s'ha
repenjat en una cortina de seda vermella i negra. Estava molt
pàl·lida, el seu barret negre es veia enorme, i no parava de vo-
ler-me comprar «aquestes coses..., mira que suaus que són»,
somrient i parlant per sobre de la respiració cansada.

26 de març. Lluna nova, a les sis i nou minuts (tot i que jo no
l'he vista). La Lesley Moore i jo hem agafat el tramvia de Clap-
ham. Se n'ha anat cap a les nou del vespre, després d'haver-me
vestit. Quan surto de les seves mans em sento guarnida de gar-
landes. Una vetllada ridícula, irreal, a ca la senyoreta Reeves.
Habitacions bufones i gent bufona, i cafè bufó i cigarrets en
una capsa de plata. Surava una mena d'atmosfera falsa a l'estil
Meredith. L'Amber Reeves té la cara viva, bonica —i res més.
Quin patir. No tinc res a dir a les dones «encantadores». Em
sento com un gat entre tigres. Les dones, soles, parlaven de

fantasmes i de llits infantils. Sóc terriblement desgraciada entre tothom —i el silenci...

27 de març. Escric a la Lesley Moore perquè vingui. Triga molt. Tot està com en suspens —fins i tot els ocells i les xemeneies. Espantada *en secret*.

A l'últim moment la Lesley Moore no va dir ni adéu; només va agafar el violí i va marxar. Jo em vaig allunyar per carrers estrets; queien unes gotes de pluja grosses. Vaig passar per davant de magatzems d'embalatge, i l'olor deliciosa de fusta i palla fresca em va recordar Wellington. Gairebé hi veia una serradora. Al vespre, els Campbell, i el lloro petit gronxant-se en un cable.

28 de març. Endreço la roba. Les safraneres de Battersea m'han recordat la tardor de Baviera. El terra és moll, i sembla que l'hivern se'n vagi —l'herba, alta i verda entre les flors trepitjades. Els ocells tenen un aspecte molt més ferotge que les bèsties més salvatges. Penso en un bosc d'ocells *salvatges* —o si els ocells s'hi tornessin, fins i tot aquí. Vull estar sola. La *magnolia conspicua* està brotant.

29 de març. Avui començaré una obra de teatre.

30 de març. «Em sembla que és massa psicològic, senyor Temple». ³ Després he sortit a comprar cansalada.

31 de març. Un matí esplèndid, però com que sé que he de sortir a cobrar el xec i a pagar les factures, no puc fer res i em sento desgraciada. No es pot negar que la vida és una cosa abominable. Quan en Garnet i en Jack enraonaven al parc sobre el benestar físic i de com encara els feia il·lusió anar a «festes», he estat a punt de gemegar. I estic convençuda que en Jack podria passar-ho molt bé en bona companyia. Jo no podria.

Per mi s'ha acabat, això, i ara no m'hi puc enfrontar. M'estimo molt més repenjar-me a la barana del pont a badar, veure passar les barques i gent lliure i desconeguda, i sentir el vent. No puc sofrir la vida social. La idea de l'obra de teatre avui em sembla un perfecte disbarat.

1 d'abril. Avui també ha sigut un dia horrorós. Res no m'ajuda ni em podria ajudar, si no fos una persona que pogués intuir què em passa. He sortit a passejar i m'han reconfortat una mica uns nens i la remor de l'aigua alçant-se en ones.

2 d'abril. Torno a dormir malament i he decidit estripar tot el que he escrit i tornar a començar. Estic convençuda que val més així. El malestar persisteix, i m'aixafa amb tot el seu pes. Si pogués escriure amb la fluïdesa d'abans, ni que fos *un sol dia*, es trencaria el malefici. És un esforç continu —la lenta construcció de la idea i llavors, davant dels meus ulls i sense que hi pugui fer res, la lenta dissolució.

3 d'abril. Aquest vespre he sortit a caminar per la vora del riu, a mirar les barques. Dues tenien la vela vermella i una la tenia blanca. Els arbres broten davant dels ulls, com qui diu, amb aquest clima càlid —brots blancs grossos com ocells als castanyers, i arbres de capçada rodona esquitxats de verd. El món és excessivament bonic. La carta a la Lesley Moore m'ha costat molt d'esforç. Em semblava, segons com, que ella era «prescindible». Però de fet això em passa amb tothom. M'horroritza que la gent m'estigui massa a sobre. No ho puc *sofrir*. Tant de bo visqués en una barca amb en Jack per marit i un nen petit per fill.

4 d'abril. Una victòria moral, aquest matí, quin alleujament. He sortit a gastar-me 2 xílings i 11 penics i no me'ls he gastat. Però no havia tingut mai un dia tan horrorós. Terriblement

sola. No puc escriure amb convicció res que no sigui satíric, ara. Si procuro trobar les coses maques, em torno cursi. I al mateix temps, tinc tanta por d'escriure una burla en comptes de sàtira, que la ploma plana sobre el paper i no es decideix a posar-s'hi. He sopat amb els Campbell i en Drey. Després, al Café Royal. Els xais belaven i hem organitzat una tímida rèplica. He vist una baralla. La dona em donava l'esquena: els braços doblegats pels colzes fent angle, el cap tirat endavant, com un gran ocell.

5 d'abril. No hi ha cap ocell que es posi en un arbre amb tant d'orgull com el colom. Sembla que l'hi hagi instal·lat el mateix Déu. El cel era blau i blanc, com de seda, i el sol brillava a través de les petites fulles. Però les criatures, escanyolides i malal·tisses, m'han fet sentir una mica desenamorada de Déu.

6 d'abril. He sortit amb en Jack a buscar un botiga; però hem anat a parar al Swan Walk i hem passat i repassat i observat aquelles cases delicioses, blanques amb pereres florides al jardí, tanques verdes i barris ben forjats. M'agradaria molt tenir una caseta. Tinc el cap ple de brodats, però no hi ha cap roba que els mantingui junts ni que els realci. Que burra! És com si la Lesley Moore s'estigués difuminant. Amb prou feines la recordo objectivament; subjectivament, està igual.

7 d'abril. Aquest vespre el cel s'ha obert amb la posta de sol. Quan em pensava que el dia ja estava plegat i segellat, ha esclatat una flamarada de pètals brillants, celestials... Estava asseguda a la finestra, espurnejada de pluja, i he mirat fins que aquella cosa dura de dins el pit s'ha fos i s'ha convertit en una font diminuta, murmuriosa, com antany, i he begut el cel i el murmuri. Qui és que ha de decidir entre «Deixa que flueixi» i «Força-ho»? En Jack creu en el fuet: diu que el seu corser està ple de força, però és gandul, s'espanta i frena davant la perspectiva del viatge que l'espera. Jo sento que si el meu no galo-

pa i balla amb lliure voluntat, no el munto, sinó que només estic penjada de la cua. Per exemple, avui... Aquesta nit ell està ple de vitalitat.

Maig. Avui és diumenge. Plou una mica, i els ocells piulen. Se sent olor de menjar i un soroll d'algú que trinxa col.

Ai, si ho pogués celebrar escrivint una mica. Anhelo desesperadament escriure, però les paraules no venen. És estrany. Però quan llegeixo gent com Gorki, per exemple, m'adono que estic uns quants carrers més endavant que ells. ...

Juliol. ...Llavors hi vaig posar la mà i vaig buscar una balda a les palpentès, i després a través dels barrots. Suposo que no esperen que la saltem, vaig pensar —ni que anem amb bicicleta per aquest costat i ens capbussem en una bassa d'aigua de debò a l'altre...

A la Bellesa. Per què has de venir en una nit tan freda i fosca, de núvols feixucs i d'abelles amb el vol alterat?

17 d'agost. Em sembla increïble que hi hagi hagut una època en què m'interessava Turguénev. Que pretensions! Que hipòcrita! És veritat que tenia un talent meravellós, però continuo pensant quina bona pel·lícula es podria fer amb *En vigílies*.

30 d'agost. Demà anirem a Cornualla, suposo. He rellegit els meus diaris. Digue'm, Déu existeix? Sóc vella, aquesta nit. Ai, com m'agradaria tenir un amant que m'estimés, que em consolés i que no em deixés pensar tant.

[Després de dos canvis d'habitacions a Chelsea, i quinze dies en una casa de camp moblada a Merryyn, a Cornualla, el setembre del 1914 vam llogar una casa tronada a The Lee, prop de Missenden, a Buckinghamshire, on es van escriure les entrades següents.]

3 de novembre. Aquesta nit hi ha una lluna plena rabiosa. Davant de la porta, un camp de naps grossos, i més enllà, un bosc d'arbres punxeguts amb franges de llum vermella al fons. A la porta de darrere, un arbre vell només amb un parell de fulles i la lluna penjada en una branca. Em sento profundament feliç i lliure. No em trec del cap Colette Willy, aquesta nit. Sento que el meu jo íntim es desperta i s'estira, s'estira tant que estic de puntetes, plena d'alegria feliç. És possible que ens puguem renovar?

Molt estimat Samuel Butler! Tu espera't: et faré sentir orgullós. Demà, cap a quarts d'onze, entro en acció.

15 de novembre. Quina calma. He rellegit *L'Entrave*. Suposo que Colette és l'única dona de França capaç de fer això. Actualment no m'interessa gens ni mica ningú a part d'ella. Però el llibre que he d'escriure encara no s'ha escrit. No em puc asseure i disparar com en Jack.

16 de novembre. Carta d'en Francis. No l'esperava, però quan ha arribat m'ha semblat inevitable —l'escriptura, la manera com estaven confegides les lletres, la seva confiança i la seva vida càlida i sensacional. M'agradaria que fóssim amics; el sento molt proper. La seva personalitat arriba de dret, a través de les seves cartes a en Jack, i a mi em venen ganes de riure i de sortir corrents al carrer.

28 de desembre. Gairebé s'ha acabat l'any. Ha nevat, i tot és blanc. Fa molt de fred. He canviat de lloc l'escriptori, ara és en un racó. Potser aquí serà molt més fàcil escriure. Sí, és un bon lloc per a l'escriptori, perquè no puc mirar per la punyetera finestra. Tinc intimitat. El llum és en un angle de la taula i a l'angle de les parets. Els raigs es projecten a la cortina índia groga i verda i a la banda de brodats vermells. El vent desolat amb prou feines respira. M'agrada tancar els ulls un moment i pen-

sar en el camp de fora, blanc sota la barreja de neu i clar de lluna —en els munts de pedres de la vora del camí, blancs— en la neu als solcs. *Mon Dieu!* Quina pau i quina paciència!

“Com a escriptora de contes, Katherine Mansfield era fora de sèrie. Però el que ens interessa del seu diari és l'espectacle d'una ment —una ment terriblement sensible.”

Virginia Woolf

Els *Diaris* de Katherine Mansfield són molt més que el registre intermitent de la vida íntima d'una escriptora: ens revelen una personalitat aguda, observadora, autocrítica i, quan cal, també càustica. En aquestes notes personals d'una narradora excepcional, que van ser compilades i publicades pòstumament, s'hi llegeix la passió per viure i per escriure, malgrat la malaltia que l'anava minant. El diari, que abraça essencialment el període 1914-1922, recull anotacions, escrits fragmentaris i algunes cartes. Tot plegat ens mostra una escriptora exigent i una personalitat poc convencional per a l'època. Un crític contemporani, Arnold Palmer, en va dir: «Els *Diaris* de Katherine Mansfield són dolorosos de llegir. No hi ha res fàcil, en aquest llibre suprem. Hi trobem l'essència de Katherine Mansfield, una escriptora que sempre va ser essencial.»

Entra a
www.ellsllibresdelavenc.cat
i accedeix al
Dossier de Lectura

L'AVENC Literatures